

Կատարուեցաւ ինչ որ ձախառա
գորւած էր, Համկուրոյական հրդեհը, Եւ
բողային մեծաւոյն մասը վառելէ յետոյ
աւա իր բոցեղէն թեւերէն մէկը կը տա
րածէ մինչև Պալապաններն, ուրկէ մեկ
նած էր. արդէն սկզբնական կայծը ո
րանցիկութեան գոյն:

Պալքանեան տէրութիւն մը, Սեր
պիւն, պատերազմի մէջ էր արդէն
Պուկարիա ալ կը մտնայ ահա տիեզե
րական մեռելապարիւն մէջ:

Այն օրէն ուր Թուրքիա մասնակցեց
ցաւ մեծ պատերազմին, իր ճշմարիտ
նշանակութիւնը տալով անոր — արեւել
եան շարքը չէ՛ր որ ծնաւ զայն — անխո
տափելի էր Քալէնդանան չէ՛ղք տէրու
Թիանց ուշ կամ կանոնէ միջնամուծի
նր Եռնաստանի և Ռումանի շար
պաշարանով չէ՛ղքութեանց Թոթափո
մը ժամանակի հնչոյր մըն է միայն։

Պուլկարիյո միջամտութեամբ՝ պատերազմը կը մտնայ նոր փուլի մը մէջ։ Անոր արեւելեան մասը անակնկալ կէտով կ'ընդարձակուի ու տակաւին պիտի ընդարձակուի անտարակոյս։

Ձերնուրական ճիշդ դուր Դանսակին
 ներք կը կատարէին արդէն թուրքի
 դէմ, ի Տարաւանէ և ի Կովկաս, պիտ
 մեծնայ այն համեմատութեամբ որով Լ
 ւըստոր գնբման դատին յաշտութեան ն
 մար Արեւելքի մէջ կուտող առեքրը
 շատնանայ

Աւելորդ չըլլայ թերևս, Պաշտան
եան այս երբորդ պատերազմին սկիզբը
յետադարձ ակնարկ մը նետել մօտ
անցեալին վրայ, հոն որոնելու համա
պատճառները որ զայն կարելի ըրին:

Մարգարե ըլլալու պէտք չկար գոչակելու համար այն չարաբաստիկ հետեւանքները զորոյ մօտիկ կամ հեռաւանդապաշտի մը մէջ կոչուած էր ունենալ Պաշտօնական երկրորդ պատերազմը ընթացող տարի օրուան Դանակիքներուն:

Աղէտաւոր ու չարագոյնակ օր մ'են
այն օրը ուր Պալճանեան զանգուած
թուրքին դէմ յաղթական, քայքայու-
ցաւ յանկարծ՝ երբ աւարաբաղխութեան
ժամը հնչեց զինակիցներուն համար: Ու
քան որ զուտ բարոյական ու մարդկե-
րին տեսանկէ մը, անհնձօրէն տխու-
ր էր տեսնել որ Եւրոպայի մէջ դեռ հոր-
դացող թուրք բռնապետութեան վերջ
հարուածը տալու համար միայնած բախ-
տակից ազգեր, յանկարծ վրիժառու և
զատարար զէնքերնէն իրարու դէմ
դարձնէին, տոյնակից ցաւաւթիք էր, քա-
ղաքական տեսակէտէն, հաստատու
Պալճանեան տէրութիւնները մեծ
անհնդեղէի սխալ մըն էր որ կը զորէն
քայքայելով իրենց հաւաքական զօրու-
թիւնն և ապահովութիւնը կադմ-
անիզակցութիւնը, սխալ մը որու
չարապէս հետեւանքները չպիտի ու-
շանային կրկն:

Այդ սիւսիւնն զլիւսաւոր պատասխանատուն Պուրկարեանն է անշուշտ. քայայտնի է թէ ան՝ որչափ իր փառասաններէն, նոյնչափ և աւելի զան՝ զհատկորեալեանն որոնքսանալիստութեանն դիւստին լաղելն, որ Պալլաքեանեան պատրիարքին սկզբէն լարեմեցաւ, իրեն կէտ նը պատասխի ունենալով Պալլաքեանեան Դաշնակցութեան լուծուածը Ասոր կազմութեանը եղաւ Երբեակ ներգակակցութեանն աւելի մասնաւորի Սլաւ աղգեցութեանն վերջնական յաջմանակը. իսկ քայքայութիւնն Աւստրո-գերման մեքենայալութեան Մօսիկ Արեւելքի մէջ թերեւ մեծագոյն չաղողութիւնը, որ կարելի ըրաւ ուրիշ մեքենայութեաննը ևս,— հնուրի թրքական և այսորեան Պուրկար միջմաստութիւնները ի նպատակ կերտեալեան կայսրութեանն:

[illegible]

կազմում թեմա՛րը ծաւալումի՛ս ամէն յոյս
կ'ընէ՛ցուցած Հապապութեան տան առ-
ջև աշխարհակալութեան նոր դաշտ մըը
բանալ, որ դրաւէր ի՛նչ բոլոր ունէ՛ն ու
ուսածէր Պիլեմա՛նը յարգողները, Վեյմ-
հէյմ Բ. և ի՛ր թորթդպանները, ա՛յն
օրէն ուր յղացան իրենց Համալսարան-
այն Բաղաքալսնութիւնը (Weltpolitik
որոնք էական մասը կը կազմէր մերձա-
ւոր Արեւելքէ՛ն տիրապետութիւնը, տու-
նակ երրորդ և լրացուցիչ վախճան
Պիլմարգեան այս քաղաքալսնութեան,
այն է՝ Աւստրիան նշմարել և գործածե-
լքը յառաջագահ ուսէր Գերմանիոյ ծաւա-
լումին գէշակ Արեւելք (Drag nach Osten)
Բնակամաքար Ռուսիա հաշտ աչքով չէ՛-
կընտր դիտել Աւստրիոյ Պալէանեան յու-
ակալութիւններուն և փառապիտոթիւն-
ներուն անուամբ, անոր գերիշխանութեան
քաղաքայտ կամքը ու ձեռնարկները թի-
րակղզիէ՛ն մը վրայ որ մեծ մասամբ բը-
նակուած էր ընդակից ու ձեռնասու-
աղգիւրէ՛ն, որոնցք առաւել կ'սով նուաղ չա-
փով իրենց կը պարտէին իրենց գոյու-
թիւնը և անկախութիւնը

Պալլաճանեան Իպոնասլիցթիւնը կադ
մուեցաւ, ուրիմն, Ռուսիոյ դրոշմովն
հովանաւորութեանը տակ, օգնութեամբ
Անգլիոյ և Ֆրանսայի, մէկ կողմէն լեբը
ջակեցրը դնելու համար Աւստրո-գերմա
յաւակնութիւններուն, և միւս կողմէն
Պալլաճանեան ազգերուն ազգային թաղ
ձանքները իրազործելու համար ի վնաս
Թուրքիոյ, որուն տիրապետութիւնը պի
տի սրբուէր Եւրոպայի երեսէն, մօտեցը
ներով այսպէս Արեւելեան Հարցը իր լու
ծումով

Պալատնանի պատերազմին սկիզբը
ի վեր, Աւստրո-Դերմանիոյ դիւանապա-
տուժեան ըրվանդակ ճիւղը զործածուե-
ցաւ. քայքայելու այդ պատերազմն
անկէ՝ ծնած յաղթանակները կարելի
նոդ դաշնակցութիւնը, որուն տեսակը

փառասիրտ թիւններուն, Աւստրիական
դիւանագիտութիւնը, արդիւնելով Սեր
պիոյ ծաւալումը դէպի Արքիեպիսկոպոս
աթոռները, զայն առիպելով, պատերազմ
սպառնալիքի տակ, հրաժարելու էր ալ
պանական նուաճումներէն, կերպիւ իւր

անխառնակից դարձուց Պալքանեան երկրորդ չարաքառանի պատերազմը, ըսեալ զատելով Սեդպխան այլ կողմէն իրեն մերժուած նուաճութիւններուն փոխարինելով թիւրք փառախլու Մակեդոնիայ կողմէն և իրեն հանդուժող զնկելու դաշնադաշտութեամբ Պուլկարիոյ խռատացեալ հողաժամանբը, Պուլկարիա, արդէն զառնացաւ Յոյնիւրան դէմ՝ զընթէ իր աչքին տասնչորժուած Սեւասիկի կորուստէն, չկրցաւ տանիլ իր մակեդոնիական ցանկով թիւրքներուն չլքացումը։ Հոս է որ աստուբալեան դեանադիտով թիւրք խաղաց իր ամենէն սաղապէական խաղը։ Մինչ Զարուստի Ռէթէքպուրդէն հրաւեր հրաւերելու կող կոչել վրայ կ'աղղէր թախաններու Պալքանեան զինավիճիներուն հտ կենսուէն եղացրաւսպան վերահաս պատերազմէն ու իր վերին իրաւապետութեան շանձնելու իրենց վէճը, վիճնայալ դարձնել, անդին, կը խրախուսէր

կը իրատեսք Ծէքտիկանաւ Զարը անյա-
ռաղ հեռանքիկէ ալը պատերազմին, խոտ-
տանալով Աւատրիոյ ալակցութիւնը ո-
գլիստարաբար պիտի կայանար Ռուսա-
նիսն արգիլելէ եւ ի Թշնամական գործո-
ղութիւնէ ընդզէմ Պուլկարիոյ:

Ծէքտիկանաւ Թադաւորը, համաձայ-
նիւնց յաղթանակներէն չվացած Պուլ-
կար տալայիոյալին եւ անոր զերագոյն
հրամանատարի մը Զոր. Սափօքի հետ, նը-
շանք առաւ Պոլլքանեան երկրորդ պա-
տերազմին, որուն ինչպէս վերջանալ
յայանի էւ Ռուսմանիա, հակառակ աւատը-
րիական հաւատադնմեաւուն, միշմանե-
վեալսկան կերպով եւ ամէն կողմէ լքուա-
լի Պուլկարիոյ պարսապրիոյ ընդլեշի ծա-
նօթ զաշնապիրը: Թէ ինչո՞ւ Աւատրիա
զօդին Պուլկարիոյ, ո՞չ զինտարական
նապէս, ո՞չ զինտապիտորէն, աւ թոյլա-

տունք դռներ կտրակո՞ր պարտութիւնը և ըստնայապառն Նուաստացա՞մը, պատճառը յայտնի էր ուրեք արդենէն և այսօրուանը զէպքերով աւելի՞ կը ըրապարտուի: Աստիճան կ'ընդէր ո՞ր խրամապղ միջոցէն աւանմնջանալի մնար ընդէնէլ Պոլսի կարեղի և իր Երբեմնիկը դաշնակիցներուն, առ յաւելաւ անկեղծիչը դարձնելով իրենց մտրնէցա՞մը, այսինքն վերապայտո՞ւ ի՞նչ:

Թիւնը Պալքանեան դանդուածին, որ իր մշտականօրէն եղած էր և որուն խորտակումը զինքը ի վիճակի կը դնէր վերստին ձեռք առնելու պահ մը վտանգը. և իր Պալքանեան արեւելանունաւ քաղաքականութիւնը:

Աւստրիա եւ իր խորհրդականն ու զինաիրէր Գերմանիա, այսօր կը ըսէին արագահեղ իրենց 1913ի ձիւղերուն։ Այսօրուան Պուլիպը միջաւտուութիւնը ի նպատակ իրենց՝ անկարելի է պիտի ըլլար առանց Պալքանեան երկրորդ պատերազմին եւ անոր հետեւեալը եղող քաղաքական ու նիւթական ահապին կորուստեալուն, որոնց ենթարկուեցաւ յիմարացած Պուլիպրին։

Ռուսմանացի ծանօթ պետական
մարդը, Թաֆե Եոնէսըդու, վերջերս գրե-
աած իր ըստական յիշատակներուն հետեւ
մէջ կը պատմէ թէ Պալքանիան ի, Պալ-
տեպարայի նախօրեակին, Վիէննայի մէջ
հանգիպելի է Աւստրիացի ըստնապատեհան
գիւրմանագետի մը, որ ձեռքերը շփշփելով եւ
աչքերը գիւային շրճուտանքով մը փա-
յտին, ըսել է իրեն « Մին գործ է մը ի
դուռն հանեցինք... մեծ յաղթութիւն
մը տարինք... Պալքանիան Դաշնակցու-
թիւնը ըստյայտեցինք. ասպաքան մեր
է... »

Ո՛վ պիտի կրնայ ճշգիւ հաշուել Աւստրո-գերման դիւանագիտութեանց այս յաղթանակին հետեւան ճիւղերը: Յանդըլ-նութիւն պիտի ըլլար արգօք մտածե-
որ, եթէ Վալքանեան դաշնակցութիւն
կանգունէ միանգամ ըլլար, եւրոպական
այս զարմուրեքի պատերազմին չարիք
ինչայուած պիտի ըլլար մարդկութեան
Աւստրիա պիտի համարձակէր Սերպիան
և անոր հետեւէն Ռուսիան ի մարտ հրա-
ւիրել, եթէ գիտնար որ միայն պալքան
ներուս մէջ անուուաշն մշտէ ու կէս մի-
լիոն սուրճիկը պիտի ցցէտէին իրեն դէ-
ստաշին վայրկեանէն իսկ, առանց հաշ-
ուելու՝ որ չարժեկու բացարձակ անկա-
րողութեան պիտի մասնուէր թուրքիա-
դուս միջմատութեան ընձեռած օգուտ-
ները գերման գինուց բաղդին, արեւել-
եան և նոյն իսկ արեւմտեան ճակատե-
րուն միայն, անկներու են:

7LS

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿՈՏՈՐԱԾՆԵՐԸ
ԼՈՐՏԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

(Բաղուած «Թայփզ»-ին)

Անգլիական խորհրդարանի Լորտե-
րու Ժողովին մէջ հետեւեալ վիճաբանու-
թիւնը տեղի ունեցած է Հայկական կա-
տորածներու մասին:

Լոռս Բրոսկր հարցուց՝ Ա) թե՛ ն. վ. կառավարութիւնը ստացած է ս. և է. տե. ղեկութիւն՝ հաստատող մամուլին մէջ երեւցած աչն լուրերը, որոնց համաձայն ընդարձակ ծաւալի վրայ Հայերու կոտորածները տեղի ունեցած (տե. Բ) թե՛ Գրեթե ման հիւպատոսական գործակալներու այս կոտորածներուն մէջ մեղաւորութեան մասին հասած լուրերը ստացուց. ուսած են չօչափելի վատտերով. Գ) թե՛ այս խնդրին վերաբեւեալ ս. և է. նոր հաս. ղորդագորութիւն մը ուղղուած է Դրանի Անիկա ըսաւ. Այնպէս ցնցող եցաւ նորայն գտնի Հայակաւան կոտորածներու լուրեր. բէն, որոնք կը թուի թէ վերակսւած են լատ արկի բնդարձակ ծաւալով քան այն կոտորածները որոնք մէջ քանի տաս. րիներու առաջ ամբողջ քաղաքակիրթ աշ. խարոյն տակդուծ պատմանդներն, թերթի մը մէջ կը կարդաւ որ գրեհուն թիւը 800,000 կը հասնի. Այս թիւերը անհա.

կատարել կը թուին և կը յուսամ որ տնոնք խիստ չափազանցուած ըլլան: Թերթերուն մէջ կը յայտարարուէ թէ Գեորգիան հրկապտահանան պաշտօնատարներէն ոմանք այս խոփոք թիւններուն համար միտ զտնուած են՝ Նոյն իսկ կողորածները կազմակերպելու և ջուլակերելու աստիճան: Այստեղ ևս, գրեթէ անաւանաբար թիւով որ՝ ինքզինքն ջաղաճելով՝ անուանող կատալոգութիւն մը կամ անոր գործակալները մասնակից եղած ըլլան այսպիսի արարքներու: Սակայն միւս կողմէ՝ Լոբոտ Պրայսի տեղեկագրէն հիտենք թէ ինչ եղած է Գեորգիան ըստանին վարչունքը Պելճըճայի մէջ, ինչպէս նաեւ գրեթէ ֆրանսական

կառավարությունը ջանքերի է անհատա-
նապրելն թե՛ ի՛նչ եղած է Գերմանացւոց
ընթացքը Զերմանացւոց մէջ, Բաց աստի,
Եւ ի՛նչ թողուլ թե՛ ի՛նչ կրնայ եղած ըւ-
լալ Գերման կառավարու-թեան՝ կարծի-
քը, մէկ զանի ապագայցոյնք ունինք, ի
շարս ողջ երեւելի հրապարակադրել մը
կարծիքը:

Նորգրգարանի գաղտնի քննարկում էր
կոյնան թերթի մը մէջ կարգացի թաղ-
ուածք մը համըսուաւոր կոմս Բէլլէնթ-
լօի դիւանական լրարքի մը ուղղած մէկ
նամակէն, որ այնչափ նշանակալից կեր-
պով կը պատկանէր Գերման հայ-
նացեցի յայտնակի որ կ'ուղեմ անկէ-
վորքի հաստուած մը կարգաւ:

«Եթէ Թուրք իշխանութիւնները կարողի միջոցներ ձեռք կ'առնեն անվտանգելի, արեւմտարաւ և ըմբոստ Հայ տարբերուն դէմ, ո՛ր միայն իրտասցի է այդ բոլորը, այլ նոյն իսկ ինքնը պարտաւ կ'անտօթիւնն է այդպէս վարուել Թուրքիա կրնայ միշտ վտանգ ըլլալ Թէ զերմասնակաւ կայսրութիւնը միշտ պիտի նկատէ Թէ տաթիկա միմիայն Թուրքերոյ վերաբերող խնդիր մըն է»:

Չեմ ենթադրեր որ ունի արժանա-
հավատ փաստ մը դռնուի՝ Գերման կա-
ռավարութեան կամ իր դորձակահանքուն

այս կոտորածներուն մէջ մասնակցու-
թիւնը ապացուցանող, Ռայց երբ նկատի
ունենանք Դերման կառավարութեան
Կ. Պօլսոյ մէջ ունեցած գերակշիռ ազ-
դեցութիւնը, Արեւելքը լաւ ճանչցող ո՞-
ր է մէջը այն կարծիքը պիտի ունենայ
թէ Դերման կառավարութիւնը չկրնար
գերծ համարուիլ բարոյական ընդարձակ
պատասխանատուութեան մը, բացի այն
պարագայէն ուր հատատուի թէ՛ այս ա-
րարքներուն տեղեկակալով՝ զանոնք կա-
սեցնելու համար խիստ կորովի և ազդու
քայլեր առած է։ Ներկայ հանգուսանքն
ըստ մէջ ետ վերլծնը պիտի ըլլայ փա-
ռաքող՝ արտաքին հարցերու, չուրջ այն-
պիսի հարցումներ ուղղելու՝ որոնք կա-
ռավարութիւնը գոհաւոր կացութեան մէջ
գնելու քնոյթը ունենային։ Բայց վեր-
տա՛ եւ որ աշունական մարգեղը (Լարտ
Գրու) պիտի համարուի ամուսնի կնճեկն

Յէ՛՛ այս մասնաւոր պարտադային մէջ մե-
ծապէս փափաքելի է իրողութիւններու
ամենաբացայայտ ինքզնի՝ հրապարակու-
մբ, նիւտ փափաքելի է չկորսնցնել ո՛ր
տարիք պարզելու համար երկրի ժողովուր-
դին՝ թէ ի՛նչ բանի այստար կը պատե-
րազմինք։ Մենք կը պատերազմինք շատ
բաններու համար, և մէջը այն նպատակ-
ներն են որոնք կ'ուզենք հասնել՝ այն է որ
Հայաստանը այլուսն զարդի կազմելէ տե-
սակ մը թրջական տարբերանոց։

Պէտք է յիշենք թէ 70 միլիոն մահ-
մետական հպատակակիցներ ունինք, ու-
րոնք քնապանաբար որդւ չափով համա-
կրօթիւն կը տաճեն զէպի իրենց կրօնա-
կիցները, և չլիտի ուղէքի գէշ կարծիք
ուշենալ աճոնք նկատմամբ՝ առանց գլը-
րական փաստեր ունենալու: Վստահ եմ
որ Հնդկաստանի բոլոր լուսաւորեալ
մահմտականները մենէ պակաս ստեղծու-
մով պիտի չնային թուրք կառավարու-
թեան զործելակերպերուն վրայ, իսկ է
որ անոնց առջեւ գրութի տեղեկութիւն
ներ՝ որոնց վրայ կարող ըլլան զգալ-
կաբ մը կարծիք, և երբ այդպիսի տեղե-
կութիւններ ունենան, առարկայոց չու-
նիմ որ անոնք պիտի համոզուին թէ՛ իս-
լամութեան զատը կ. Պոլսոյ մէջ գոյու-
թիւն ունեցող կառավարութեան զատին
հետ նոյնպէսներ՝ իսլամական կրօնքին և
բոլոր ուղղախաօ մահմտականներու
զգացումներուն զէմ նախատինքի մը հա-
մազգի պիտի ըլլայր, նոյնպէս շատ փա-
վաքելի է եղբպատեան հանրային կար-
ծիքն ալ լուսաւորել:

Վերջին օրերս լսեցինք որ Մերձա-
ւոր Արեւելքի շատ կարեւոր ժողովուրդ
մը՝ ասար ծագումէ և զօրաւոր գերմա-
նական հակումներով իշխանի մը նախա-
նետնութեամբը՝ գործելու վրայ է ո'չ
միայն ծանրակշիռ քաղաքական սխալ
մը, այլ եւ միջն քաղաքական ապերախ
խտեթեան ամենամեծ աբարքներէն՝ զորս
պատերի պատմութիւնը երբեք ճանաչ-
ցած ըլլայ (Մարիթ) 25մ կարծեր թի-
մեր պստիկ խոստանները Գուկար ժողո-
վուրդին ականջը պիտի համենն, ու ե-
թէ ուղիղ են իմ տեղեկութիւններս, այդ
մարդին մամուլէն մեծապէս մտաւ Գեր-
մանապետ ձեռքն է, իսկ զարմեծ մենք
պէտէ է ամէն վայն ի գործ դնենք ջոյն

առաւել Պուկիարներուն թէ ինչ վիճակի է՝նշխարկուի ուրիշ քրիստոնեայ գորդ-վուրդ մը ճիշդ անոնք ձեռքով որոշեալ են իրենք կնքելու վրայ են ամենաան-բնական դաշնակցութիւն մը, Իրենք Պուկիարները՝ անցեալին մէջ ա՛յնքան խիստ կիսրով ստուապած են թրքական լուծին տակ, որ զոքե՛ն անընթացեալ է որ անոնք փոքր ինչ կարեւորութիւն ցոյցոյ չտան այն տարաբաղդ Հայերուն, որոնք ամամենեւն երկիւրեքերու մէկ մա-սին մէջ կը տառապեն։

Երբեք թրջատեանց մը եղած չեմ
Հիացող և գնահատող մըն եմ թուրք աղ-
գէն մարդավայել, առնական յատուկ...
Թիւններուն և կը կարծեմ թէ ներքայ
մասնաւոր պարտաւայելն մեջ անոնին չա-
նաւոր ազգահատանիք արժանի են, վա-
րտան եմ, որ եթէ թուրքերը իրենց գըլ-
խուն թողունէն, պիտի փախազէն ու
րիշ աղգեթու՝ մանուանդ Անգլիոյ հետ
խաղաղութեամբ ապրիլ: Դժբախտաբար
անոնք ինկան փոքրթիւ խմբակէ մը
(clique) ձեռքէն մեջ, որ օսմանեան
կայտութեան իրական անկախութիւնը
անկախաւորուց, Բայց ի՛նչ որ ալ կարելի
ըլլայ ըսել ի նպատակ թուրք աղգին,
բառ մ'անդամ կա, ելի չէ արտաբերել ի
պաշտպանութիւն՝ թուրք կառավարու-
թեան:

Կը թուի թէ արդէ թուրք կառավարութիւնը, նման իր նախորդներուն, իր զաղաքական օրհանգիսի մաս դարձուցած է կառավարել կոտորածով։ Եթէ այդպէս է, և եթէ անոր բան մը չենք կըրնար ընել, կրնանք իր ընթացքը մատնացոյց ընել ամբողջ զաղաքակրթութեան աշխարհին, և ազգաբառել շուրջ միևս ցեղերուն, ըլլա՛ն Գրեանի խոսքը, Մյանիստեան թէ Նիզիքի, թէ Թուրքիոյ համակրելով՝ ազգապաշտարարութիւնը աչքին պիտի արատաւորուին անհնչելի արատով մը (Հաւանութեան նշաններ)։

(Շաբուհալիբի

ጥሪህህግጥጥ ጥሪህጥ

Ազգային ծովածառը՝ ջառերուն և
անբաւ ստիպողականութիւններուն առջև
գաւազաբեր խնդիրը գուցէ այնքան ալ
ուշադրութեան արժանի խնդիր մը չը
նկատուի, ըսոյց երբ կը ներկայանայ
երբի մը մէջ ուր հայ գաղութը հոծ
թուով կ'ապրի, սերտօրէն կապուած իր
մայրենի լիւրճին ու աւանդութիւննե-
րուն, այդ գաղութին համար անշուշտ
գաւազաբեր պակասը ուշադրութեան ան-
միջականօրէն արժանի հարց մը պէտք է
համարուի:

Տեղւոյս Ազգ. Գաղութան վարժա-
րանը այս տարին հաւաքեց, որքան որ
կրթող, աշակերտաց հին դասակարգերը,
գաղութն ոգտակար դարձնելու համար յա-
ջորդական դասարաններուն «Մայրենի
լեզու»ներու պակասը բացարձակ և ցա-
ւախ իրողութիւնն ընէ էր, Միեւնոյն
պատճառով՝ ջերակալները «Լեզուի»
բաժնով տպւում, աշակերտներուն լատ-
նուեցան կամ ծախուեցան Ջեռը անդ-
ւած առջն ողջնական միջոցները անտու-
րակոյս ոչինչ ունին՝ մեղադրելի, բայց
կարելի՞ է կարծիլ թէ՛ այդու՝ դանում
կրկն պակասը իրապէս՝ լրացնելու ե-
ղորակը:

Նկատելի է թէ՛ աստուծոյ միջոցներն են որ կրնային պատշաճել Սփրքիկէն մէկ հետադուր անկիւնը 50—100 տարւոր հայ գաղութի մը վարժարանին, բայց հոս, եղիպոսո, ուր Հայը կը վայելէ ամեն կարգի դերութիւն, ուր մէկէ շատ աւելի հայ տաղարաններ գոյութիւն ունին և ուր թրքո-դերման հայաստանէ մեղեխան անկարգօ է իր կեդիքը հասցնելը, հոս վերջապէս, որ 1000է աւելի աշակերտ ունենցող Գալուստեան և Գորոսեան երկու ազգ. վարժարաններու հետ՝ 1000 աշակերտով երրորդութիւն կապող Բոր-Սաւիտիի երկիւկան մայր-վարժարանը, ար-տադրելի վայել չէ որ նոր տաղարանած գաւաղաբեր չունենանք և աշակերտներէն ինչ դասադասներ գրաւենք:

Ուրեմն անհրաժեշտ է որ փնտառել
և զարուր դասադրեր տպագրելու մի-
ջոցը, որ կարծով թէ պետք ալ չունեն-
անք մեծ ծախքներու, քանի որ նոր հե-
ղինսպարթնանց պետքը չկայ և կարելի
է մեր վարտարանները լծուիլ քրտայնե-
րէ մեր գաղտնի գաղտնեւ դասագրոց չկրկնի
նորոյն համառօտ տպարաններէն:

Իբրեւ երեք զատակաց հայր մը՝ մասնաորոպէս գո՛ւ պիտի ըլլայի եթէ՛ մեր վարժարանաց Պատ. վարիչներուն և Աղբ. իշխանութեանց կողմէ՛ համաձայնաբար լուծուէր այն կարեւոր հարցը՝ Ժամիրէ, 18 Հոկտ. Կ. ԵՐԶՆԿԱՆՔԱՆՈՒՄ

ԱՂԳԱՅԻՆ ԳՐՈՆԻԿ

ՀԱՅՈՑ ԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ

Պոլիս եւ այլ կողմեր. — Պոլսոյ մէջ տարածուող տեղական է. և ամենուրեք. Հայոց բոլոր ազգային հաստատութիւններու անդամները գրաւած է կառավարութիւնը. Հայ կեանքը մեծաւ աշխատութեամբ մայրաքաղաքին մէջ Ատիկա ցոյց կուտան նաեւ ինչ տպուող հայերէն թերթերը, որոնք պարզապէս հայ տառերով և հայ բարբառով թուրք լրատուագրութեան հետ զերեւոր են. իրենց Արդէն յիշուեցաւ թէ կառավարութիւնը Հայոց Պատրիարքին բոլոր իրաւունքները ջնջած է Պատրիարքը սոսկ կրօնական մըն է այլ եւս, և Հայոց ազգային գործերը կը տեսնեն. . . Պատրիարքի Արդարութեան և Կրօնից նախարարութիւնը Միլիտէն Ամենիկեան թերթերը արտաւերժեցաւ մը կ'իմացուէր, թէ Պոլսոյ մէջ կ'ենք և աղջիկներ կը թրջացուին և կը մայրուին թրջական կանանցները. Ասկէ զատ Պոլսոյ հրապարակներուն վրայ թուրք կառավարութեան ձեռքով տարածուած և ամենուրեք գրուած են հայ երեւաններ, մէկ ամսականէն մինչև երկու տարեկանու Աստուծոյ կը գտնուին թուրքերու կողմէ և կը մամուլականացուին. կը հաւատարման նաեւ, թէ կառավարութիւնը մամուլը ծրագրեր մը պատրաստած է եղեր Պոլսոյ հայ բնակչութիւնը բոլորովին բնաջնջելու. Այդ ծրագրերը զատուի կը պահուի եղեր. Գերմաններ իսկ հաստատու են անոր գոյութիւնը. Եւ այդ տեսակով ծրագրին դրժարութեամբ տեղի պիտի ունենայ եղեր Պոլսոյ միջոցներն անմիջապէս հազ:

Սօֆիայի Հայերուն կողմէ Պուլկար կառավարութեան ներկայացուած յիշատակագիրը կը պարունակէ վիճակագրութիւն մը տեղագրութեամբ Հայերու մասին. Այսպէս տեղագրութեամբ են, Նիկոմիդիայէն 65,000 Հայեր, Արմաշէն՝ 5000, Գրուսաշէն՝ 25,000, Պանտրաշէն՝ 15000, Կեսաբաշէն՝ 40,000, Մեքաթաշէն՝ 81,000, Երզնկաշէն՝ 23,000, Ամասիայէն՝ 25,000, Գարահիսարէն՝ 25,200, Սամսունէն՝ 20,000, Տրապիզոնէն՝ 32,700, Կարսէն՝ 75,000, Երզնկաշէն՝ 25,000, Իւրեւանէն՝ 17,000, Բաքուէն՝ 10,500, Իւրեւանէն՝ 15,000, Բեյլաքէն՝ 10,000, Խարբըրէն՝ 45,000, Փղիքէն՝ 24,000, Սղերիքէն՝ 25,000, Տիգրանակերտէն՝ 55,100, Ալանէն՝ 10,200, Արաբկերէն՝ 19,200, Մաշկաճաշէն՝ 9,000, Հալեպէն՝ 15,800, Սիւսէն՝ 28,000, Տիգրիկէն՝ 11,300, Բաղէշէն ու Մուշէն՝ 51,500, Համադուար՝ 834,600: Յիշատակագիրը կը յարէ, թէ տեղագրութեամբ հայ տոգորութիւն մեծ մասը համաբնիկը կուտարուած, մէկ մասը կրօնապիտի եղած, և մաս մըն ալ ենթակայ է հիւանդ և սովածան կորչելու. Այսպէս որ, շատ քիչեր կը հասնին իրենց փոխադրութիւնը վայրը. (Կոյնակ, 23 Ապրիլ.)

պէկ. Մասնաւորապէս կ'աղարարուի թէ հետադարձ տարակներուն պէտք կայ. — Գործնորդ համար կ'արժիք և խաբի կերպաս, զգեստի համար մոթ զոյնով զատ թոր (Փրանկէթ), զալիք, թալիկնակ և զուլպայ:

Տիկնանց Մասնաւորապէս ստացած է հետեւեալ նուիրատուութիւնները և հրապարակու կը փութայ յայտնել իր խորին շնորհակալութիւնները. Տեաք վարդան Պարծանքեան՝ 2 ծր. դասթօր, 3 ծր. զալիք, Ս. Իրիքեան՝ 3 ծր. դասթօր, 3 ծր. զալիք, 12 ծր. սաթիւնէթ, Ս. և Ս. Սէմանուի լիմիթը՝ 7 ծր. դասթօր, Օրոտիկ-Պաք՝ 50 մէթր դասթօր, 1 ծր. կարմիր կերպաս, 1 ծր. դասթօր, Գալաքեան՝ 6 քիլո. կարմիր կերպաս, 1 ծր. դասթօր, 2 մ. հաստ խալի. Ա. Ն. Օտապաշեան՝ 3 ծր. կարմիր կերպաս, 1 ծր. դասթօր, Տ. Զօրապետեան և ընկ.՝ 30 տուգ, թալիկնակ. Ա. Աստուածատուր՝ 50 հատ եղանակ, Բարթոլոմէ՝ 16 տգ, թալիկնակ. Թ. Թորոնեան՝ 100 հատ եղանակ, Արալ Պատմահեան՝ 10 տգ, թալիկնակ, 6 տգ. դրժան:

ԿԻԼԻԿԵՑԻՆԵՐԸ ԲՈՐ-ՍԱՅԻՏԻ ՄԷՉ

(Սեփական, քաղաքական)

Բոր-Սայիտին կը գրեն մեզ. — Երեկ կատարուեցաւ վարժարանին բացման հանդէսը, նախագահութեամբ Առաջնորդ Ս. Հօր և ներկայութեամբ Պ. Հօրնալուրի, Տիկ. Երկուտ պէյի և օտար ու հայ հիւրերու. որոնցմէ յիշեց Քրէտի Լիոնէի տեղւոյ մասնաճիւղի տնօրէնին տիկինը, Աղեքսանդրիայէն Տիկնայէ Մամուսեան պէյ, Մուրթա-հանց, Գալիֆանեան խան, Տիար Քիւզաւոյ Մարաթ, ինչպէս նաեւ Գահրէթէն, Զա-կաղիկէն և Միթ-Լամրէն բաւական թիւով «ուխտաւորներ»:

Հանդէսը բացուեցաւ աղջկանց կողմէ երգուած միւսմարգէի երգով մը, որմէ անմիջապէս վերջը խօսք առաւ Առաջնորդ Ս. Հայրը և շատ յուզիչ ու իմաստալից բառերով ի պաշտօնէ բացուած հայկեցի Բոր-Սայիտի կիլիկեան վարժարանը՝ զոր միջոցով «Սիւսեան-Վարժարան» Յիշեց և օրինակ Հ. Բ. Լ. Միթ-Լամրէն որ իր հովանիին տակ առած է եղբայրուսի հիւրընկալ հողին վրայ ապաստանած Սիւսեանի քաղաքիներուն մոզէ ու արտի մշակման տարբեր գործը. նոյնպէս բոլոր աշխատաւորներն ու նուիրատուները, ինչպէս և առիթէն օգտուելով յանուն Հայութեան կիլիկեան երախտագրութեան յայտնեց Յրանալի և Միթ-Լամրէնի արտադրութիւնը անմիջապէս անմիջապէս արտադրելու մարտնչները ընկող յանուն ազատութեան և արաբութեան մաքա-նող Դաշնակից բանակներու վերջնական յաղթանակին համար:

Երգէ մը վերջ, Գալուստեան վարժարանի տնօրէն Բորթ. Գալուստեան զեղեցի բանաստեղծութիւն մը ըրաւ, միանալով հրապարակ և զգալուն, որ ներկայ եղող բոլոր Հայերը ցնցեց և յուզեց, ու ընդունուեցաւ երկարատեւ ծափերով. Պ. Հօրնալուրը շնորհակալութեան քանի մը խօսք արտասանեց անպիլիքէն լեզուով, ըսելով թէ անոյ. կառավարութիւնը գահաւորութեամբ կը մատուցանէ այս ծաւալուած թիւները ամեն կերպով անհրաժեշտ հաստատութիւնները ամեն մէկ անհրաժեշտ հաստատութիւն ու ցաւ յայտնեց որ պատրաստ մի վիճակի իրենց թոյլ չի տար աւելին ընելու Այս խօսքերը հայերէնի թարգմանեց Ս. Թորոնեան:

Հանդէսը ամբողջութեամբ շատ սիրուն անցաւ և լաւ տպագրութիւն թողուց բոլոր ներկայներուն վրայ:

— Աղեքսանդրիայէն եկած երեք հայ տիկնայք անմաճար բաժնեկէն՝ բոլոր աշակերտաց և աշակերտուհեաց՝ իրենց միասին բերած առատ շաքարեղէնը որ տարակից չկայ թէ մեծ հաճոյք պատճառեց պատիկներուն:

— Գալուրի բացման հանդէսին ներկայ ըլլաւ փափուքով եկողներուն մէկ մասը

որ հաղիւ վերջաւորութեանը հասնի, ինչպէս Պ. Պ. Գալուստեան, Գերբէ-խանեան, Լէւ. Իսկ Տէր. և Տիկ. Դա-զարուսեան և Տիկ. Գալուստեան, թէպէտ զրկուեցան այդ հանդէսէն, սակայն պիտի մնան մինչև կիրակի, ներկայ ըլլալու համար Առաջնորդ Սրբազանի հանդիսաւոր պատարագին որ մեծապէս պիտի մը-խիթարէ Ռուբինեանց սերունդին այս պատուական շառաւիղները:

Բոր-Սայիտին ուրիշ քրակից մըն ալ կը գրեն մեզ:

— Ահագին քանակութեամբ անկողին, վերանկ ու զանազան ապրանքներ կը հասնին Գործնորդութեան բացառիկ շաքարէնէ առ. Զորանոր և կարեւոր նուիրատուութիւններու լուրեր կ'առաց-ուին, որոնցմէ է՝ կարեւոր միջոցներուն կարմիր խալիկ կողմանէ. Տիկ. Երկուտի համար կ'ըսուի թէ մեծապէս զգածուել է Աղեքսանդրիայ տիկիններուն կողմանէ իրեն յայտնուած երախտագրութեան ըզ-գացումներէն. Տիկնայները իր յիշատակ իրեն նուիրած են յոյժ հաշիւաւոր և թանկարժէք շաքարման մը (պոնպո-ն)

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒԹԵՐ

ՍԵՐՊԻՈՑ ՎՐԱՅԷՆ

Աթէնք, 22. — Պուլկարական աղ-բիւրէ եկած լուրք մը համեմատ Նիշի և Իւսթիւլայի միջև հաղորդակցութիւնը կտրուած է. Պուլկարները Գուսմանուօյի և Իւսթիւլայի վրայ կը յառաջանան:

Լոնտոն, 19. — Գերման պաշտ-ղեկայց մը կ'ըսէ թէ Աւստրո-գերմանները սերպիական հակառակ վրայ Օպրանուօ-ճի բլուրներուն տիրած են և Բեզարիի և Կալվաճի հարաւ-արեւմտ. կողմը և Ծո-տանի ու Մալա-Բիլեշնա հասած են:

Լոնտոն, 22. — «Տէյլի Թէյէլիքաֆ»-ի Բարիքի թղթակիցը հաւաստի աղբիւրէ կ'իմանայ թէ Անգլ. զինուորները Սեր-պիա մասն են:

Լոնտոն, 22. — Բէթթրիկի շէր-լանին մէջ Իշթիլի և Իւսթիւլայի միջև Պուլկարներու կողմէն թուրք հեծելա-զօրքն կ'ուղիւղ տեսնուած է:

ՌՄԲԱԿՈՇՈՒՄ ՏԵՏԵՎԱԶԻ, ՎԱՌՆԱՅԻ, ՊՈՒՐԿԱՅԻ

Գահրէթ, 24. — (Պաշտ.) Մովակա-լութիւնը կը յայտնէ թէ ամսոյ 21ին կէսօրէ վերջ Պուլկար ծովեզրքը ուղա-կոծուած է Դաշնակից նաւատորմին կող-մէ՝ բաղկացած Անգլ., Ֆրանս. և Ռուս. մարտանաւերէ. Որոշ թուով զինուորա-կան զէրքեր ամբակոծուած և ծանր վը-նաններ տրուած են ծովային աշխատու-թեանց, երկաթուղիի կայարանին և Տե-տեաղանի նաւահրկութեան. Դաշնակից նաւատորմը մեծ հոյ տարած է որ միմի-այն զինուորական կարեւորութիւն մը ունեցող կէտերուն դպի:

Բարիք, 24. — Կը ծանուցուի թէ ռուս նաւատորմը շատ արդիւնաւոր կերպով ամբակոծած է Սև ծովու մէջ Վառնան և Պուրկազը. Ռմակոծումը աննկարագրելի խուճապ մը յառաջ բը-րած է:

ՊՈՒԿԱՐ ԽՂՃԻՆ ԲԵԿՈՒՆԵՐԸ

Լոնտոն, 23. — Պուլկարեան հեռագիր մը կ'ըսէ թէ իմացուած է որ Սիւրա-ճափօրայի բնակչութիւնը խորհրդիւն հանած է իմաստալի թուրք զինուոր-ներու հանիւրը իր Պուլկարի գաշնա-կից Պահալագօրքը ամբարին վրայ վէշը պարպած է. Եւսպօլիի կուսակալը ժող-վուրդին խօսած ատեն ապրանքուած է. Ռ.

Սեւանի, 22. — Պուլկարիա Տօպ-րուճայի սահմանադուրին վրայ զինուոր կը կեդրոնացնէ կարծելով թէ Ռուսա-նիա Դաշնակիցներուն կողմը պիտի հանի:

Լոնտոն, 22. — Ռուսմանայէն լուր կուտան թէ Պուլկարի զինուոր զեապուր Սիւրաճափի թաղուորական պալատին մէջ ջաղաքին ամբողջութեամբ լուսանկա-րելու միջոցին յանկարծակիի ընտուած է. Ռուսման կառավարութիւնը կարելի եղած ըրաւ այս միջադէպը ծածկելու համար:

Լոնտոն, 22. — Իրուսէն կառավա-րութեան թերթերու պատգամաւորու-

Ս. ԱՌԱՋՆՈՐԻ ՀՈՐ ՊԱՏԱՐԱԳ

Ի ԲՈՐ-ՍԱՅԻՏ
(Զեռագիր «Արեւ»-ի)

Բոր-Սայիտ, 24 Հոկտ. Ժ. 11.46. — Առաջնորդական պատարագը մեծաւոր ե-լաւ. ճերմկայ էին փոխ-ծովակալը, ապա-նիւր, Տիկնայ Երկուտ և Երուսական գաղ-րակամութիւնները:

Վերջին պահուն հաւաստի աղբիւրէ կ'իմանանք թէ Ամերիկային 1200 ոսկի վըր-կուած է ուղղակի Մ. Հօրնալուրի՝ ի նը-պաս Բոր-Սայիտի հայ գաղրակամաց և մաս-նաւորապէս զպրաջակման Երկուտ օլպոյց սնունդի եւ այլ պէտքերուն համար:

Տիկն. — Արեւմտանոցը 7 մեքենայ կ'աշ-խատցնէ հիմա, ու անոր ժաշմանքին դադարած երեւոյթը պատիւ կը բերէ Տիկ. Այլանեանի. — Գալուրի ուսուցիչնե-րու կողմէն վրայ աւելցան Պ. Պ. Հո-վիւսեան, Սյւլաւա և Զօպանեան, վերջինը մարմնամարդի ուսուցիչ:

ՎԵՐՁԻՆ ԺԱՄ

ՍԵՐՊԻՈՑ ՎՐԱՅԷՆ

Լոնտոն, 23. — Ռուսմանիա բացալա-տօրէն յայտնած է իր Գառնակ զինակ-ցութեան կողմը ըլլալը, միայն պահան-ջելով որ Պալեստիններու մէջ կէս միլիոն զինուոր զրկեն. Հաւաստի աղբիւրէ կը ծանուցանեն թէ Ռուսմանիոյ այս առա-ջարկին Ֆրանսայի և Անգլիոյ հաւանու-թիւնը կ'ընայ ապահով նկատուելու Մոս-կու:

Լոնտոն, 21. — Աթէնքէն լուր կու-տան թէ Պ. Զայիմի Սօֆիայի գահին վրայ յառաջած է որ յունական կառավա-րութիւնը ոչ մէկ պատրուակաւ պիտի թողլար Ֆէրիսիանոյ Զարին զինուոր-ներուն յունական նողը ընտաքարելու:

Լոնտոն, 21. — Աթէնքէն կը հե-ռագրեն թէ Յունաստանի զէրքին մա-սին Գառնակ Դաշնակցութեան բանակ-ցութիւնները կանոնաւորապէս կը շա-րունակուին Պուլկարի վարչապետին գերման լրագրողներու ըրած յայտարա-րութիւններէն կը հետեւի թէ Պուլկա-րիա բոլորովին վատար չէ Յունաստանի զէրքին մասին. Մօք.

ՍԵՐՊԻՈՑ ՄԷՉ

Լոնտոն, 20. — Ուլապատնական լու-րեր կ'ըսեն թէ Յունները մեծ ուժեր կը համախմբեն Սեւանիի մէջ, Յունական հրետանիի պատրաստութիւնը փութով յառաջ կը տարուի Սեւանիի փողոց-ները կը վստահ Յոյն, Անգլ. և Ֆրանս. զինուորներով. Գիշերները խառն պահա-կախութեան կը շրջեն բոլոր թաղերուն մէջ:

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

Լոնտոն, 23. — Հոռոմէն հեռագիր մը կը յիշատակէ թէ Յունաստանի մա-սին մէկ զանի գործադրութիւններ. ծագած են Դաշնակիցներու հետ Դաշնակից դժգոհ են Դաշնակիցներուն Յունաստանի հանդէպ ցոյց տուած վիճաւորութիւնէն, և կը նկատեն թէ անոր դէմ ունեն ըն-տիրող մը քան թէ զաղցրութիւն բանե-ցնելու է:

Արեւելեան անկաւտեան

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՅԱՂՈՒՊԻՒՆԵՐ

Բեթթրիկ, 22. — Օլպի արեւել-կողմը ծովի վարչապետի մը տակ ծա-կուած չորս յարակուսիներ եւ մղելով թշնամին Ռուսներէն զուրս հանեցին և և 200է աւելի զէրք բռնեցին: Սթիքի ձախ կողմին վրայ կարգ մը զէրքեր ա-ռին, 300է աւելի զէրք և երկու զնաւ. ցիւր գրաւելով. Բօլքի շրջանին մէջ թշնամեայ հակադարձութեամբ եւս մղե-ցին ծանր կորուստներ, պատճառելով անոր:

Բեթթրիկ, 22. — Ռուսը Կալի-պիոյ շրջանը Նօփ-Ալեքսիքի մէջ հիւ-նալի յաղորդութիւն մը ունեցան Թա-րսօրի հիւսիսարեւմտէն 20 մղոն հեռա-ւորութեան մը վրայ Զեկոյց մը կը ծա-

նուցանէ թէ երեկուան ընթացքին գրա-ւեցին թշնամեայ զէրքերէն մէկ մա-տը, ինչպէս նաեւ դէպ ի հիւսիս շոր զէր-քեր Այսօրուան ընթացքին 148 սպայ և 7500 հոգի զէրք բռնեցին: գրաւելով 2 ամբարձակ և մէկ քանի գնդացիներ: Բեթթրիկ, 24. — (Պաշտ.) Անգլ. ընդծովեայ մը Լիպաուրի մաս «Բրիտն Սթաւպեր»-ի արպարէն գերման յաճա-նաւ մը ընկղմեց:

Իտալական անկաւտեան

Հոռոմ, 22. — Զեկոյց մը կը յիշա-տակէ թէ Իտալական մեծ յարձակողա-կանը խիստ յաջող եղանակաւ սկսաւ. Թերօլի և Թրանթէնի մէջ տարածուե-լով հակառակ թուրք երկայնքին վրայ մինչև ծով. և վերջապա բազմաթիւ զէրքեր և մեծաքանակ ազատութիւն գրաւելով. Գառնայի վրայ թշնամեայ ամօր գիշերը զանազան կէտերու մէջ ճեղքուելով զիմարողները շարունեցան. Իտալացիք ասկէ զատ 1200 զէրք բռնե-ցին Ռ.

Հոռոմ, 22. — Իտալական պատե-րադական խորհրդանոցով մը գումար-ուեցաւ վերջին շաբթուան ընթացքին թաղաւորին, Զօր. Գալթօրայի և Թա-րսօրական ընտանեքին մէկ քանի իշ-խաններուն կողմէ, Ապրուցի գուքն ալ մէջը ըլլալով. Ռ.

ՎԵՐՁԻՆ ԺԱՄ

ՍԵՐՊԻՈՑ ՎՐԱՅԷՆ

Արեւելեան բանակին (Պաշտ.) — Հոկտ. 21ին Ֆրանս. զօրքերը Բալթիկի կողմը ընդհարում մը ունեցան Պուլկարներուն հետ: Սրուսմիցային 14 իրովներ հաւաւ գրե-նուող այդ զիւրք մեր մեծեր մնաց: Մեր կորուստները օտս բերեւ են:

Բարիք, 24. — Սեպտիկին լուրեր կը յայտնեն թէ Ֆրանս. զօրքերը ուրբաթ իրի-կուս պուլկարներուն վրայ յարձակեցան եւ նապարակով գրաւեցին: Կոլոր կը տարու-նակուի. Սեպտիկան հակառակ վրայ ա-ւրստ-գերման յառաջացումը կասեցուց-ուած է:

Ամսթրստ, 24. — Սօֆիայէն գեկոյց մը կը յայտնի թէ պուլկարները Իսկիւ-պի մէկ մասը գրաւած են. Զեկոյցը կ'ա-ւելցնէ թէ բոլոր հակապատեր մը մղուե-լու վրայ է:

Սիւ, 24. — Պոլիսի ուղղութեամբ Գիթիակիցի մօտ կոլոր անվտիտի կը տա-րանակուի: Թեմակ մեծ ուժեր Մալաք գրաւեցին, բայց հակադարձակումով մը եւս առիթ ալ չի տրու, ինչպէս նաեւ Միթալա-յի ալ եղբիւր վրայ չի տր: Զայի եղե-րին վրայ ընդհարումներ կը տարուակ-ուին: Կոլորներ մղուեցան Զալիակէ 45 մղոն հաւաւ Գիթիակի մէջ, ու Ֆրանս. զօրքերը հիմա մեծ կողմին կուսկու վրայ են:

Արեւելեան անկաւտեան

Բեթթրիկ, 24. — Զեկոյց մը կը յայտնէ թէ Գերմանացի զիւր մը գրաւած են Ռի-կալի հաւաւ-արեւելակողմը: Զեկոյցը մը ուրբաթ զիւր ընթացքին Ռիկալի. Կասալի կոլոր մը վերակուս. Տիկնայի հակառակ վը-րայ: Գերմանացիք Եաթր օր գրաւեցին Իլլիւր բազմաթիւ յարձակումներ ետ, բայց վերջին մեծ կորուստներ կեցին փո-ղոցի կոլորներուն մէջ: Ռուսերը օտս մը զիւրքեր առին Վիկալի արեւելակողմի լիմեռն օրացին մէջ:

Լոնտոն, 24. — Գերման գեկոյց մը կ'ը-սէ թէ Իլլիւր յարձակումը գրաւում մի-ջոցին 2958 զինուոր զէրք բռնուած են:

Արեւելեան անկաւտեան

Բարիք, 25. — (Պաշտ.) Գերմանացիք երկ իրիկուն կիլիկ փոռնեցին ժպակեթի անտիմ ամրոցն եւ սերակալ զիւրքեր առնել, բայց զարգուելով իրենց յարձակո-ղարման: Հիկ օրուան մէջ ապիկա իրենց ուրբաթ ձախողութիւնն է այս օրացին մէջ միայն:

